

MODJO

ORGAAN GEWIJD AAN DE
BELANGEN VAN INDIE.

PAIT.

ORGAAN GOENA KAPERLOEAN
TANAH HINDIA.

Verschijnt elken Zaterdag
Terbit saban hari Saptoe.

REDACTEUR-ADMINISTRATEUR
TJIPTO MANGOENKOESOEMO
S O L O.

Advertenties 25 cents per regel.
Bij abonnement wordt reductie
toegestaan.

Abonnements prijs. f 2 25
per Kwartaal bij vooruitbetaling
Wang abonnement f 2,25 tiap-
tiap 3 boelan. Pembajaran
lebih doelo.

Indiërs, verdedigt U zelf! Gezond Standpunt.

Waarde Tjip.
Ik vind het stuk Totok en Indo in *Modjopait* No. 31 van 25/9-15 een tactische fout, verkeerd is het van den „Kampong-Sinjo” den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië lastig te vallen, met een klacht omtrent de eventuele opvoering van „Tòtok en Indo” door mevrouw van den Steen te Soerabaia.

Nu is de aandacht van Zijne Excellentie daarop gevestigd, je weet de inhoud van ons orgaan wordt gespeld, en het stuk zal daardoor wellicht niet worden opgevoerd.

Toen ik het bericht voor het eerst las, namelijk dat Totok en Indo hier zal worden opgevoerd, juichte ik en koesterde daarbij nog de innige wensch dat het stuk een groot succes moge hebben opdat het tot gevolg zal hebben de opvoering op alle plaatsen van Indië, groote en kleine. Door geheel Indië moet het stuk populair worden, zóó dat er geen enkele Indo in Insulinde overblijft die niet de opvoering van „Totok en Indo” heeft bijgewoond en doorgemaakt.

Dat was mijn wensch geweest en is het nu nog. Raadt ge het waarom?
Indien „Totok en Indo” niet werd verboden zou de Indo kunnen genieten van een specifiek-Hollandsch toneelstuk, dat in Nederland zoo'n succes heeft behaald dat bij de eerste zeventien opvoeringen alle plaatsen uitverkocht worden. Het trok...! Het hollandsch publiek gierde en gilte om de twee arme stakers van Indo's, uit de laagste standen der maatschappij, ergens uit den achterhoek van een kampong, die allervermakelijkst (althans zoo vond men) „krom” spreken, en zich in houding en gebaren aanstelden als apen. (Henri Borel in het *Bat. Nieuwsblad* 11 Juni 1915, 2 blad No. 161).

Lees dit stuk eens:

Als ik 's middags de Heerengracht passeer, en langs het „Théater Verkade” ga, word ik telkens onaangenaam getroffen door een kolossaal reclamebord naast den ingang, met een opzienbarende affiche van Chris Lebeau. Het is de reclame voor Fabricius' „Tòtok en Indo.” Een Europeaan, de Tòtok, in witte kleeding, den helmhoed op, staat daar meer dan levensgroot, in ontzaggelijk superieure, strenge houding, waar prestige en rassenheerschappij van afstralen, met dreigenden, straffenden blik tegenover een Indo, die zich angstig buigt en, in slaapbroek er kabaja, als een minderwaardig beest voor hem wegkrimp.

Vele Indo's kunnen genieten van de pennevrucht van een Fabricius, waarin in een opzettelijke tegenstelling de Indo tegenover den Totok wordt geplaatst.

Vele Indo's zullen dan genieten van een voorstelling van twee Indo's, onontwikkelde, minderwaardige wezens, tegenover den Tòtok een zoogenaamd superieur Europeaan, die optreedt als een baas tegen voor hem, wegkrimpende honden.

Vele Indo's kunnen dan genieten van het taaltje van de Indo's, beklagelijke wrakken der indische maatschappij.

En als mevrouw van den Steen ook gebruik maakt van dezelfde relatie-plaat, als boven omschreven, dan zullen vele Indo's hunne zonen kunnen brengen naar die plaat om te kunnen genieten van het hartverheffend beeld van een Indo, die laf en kruiperig zich angstig omlaag buigt voor den hem als heer en meester dreigend en streng aanzienenden Tòtok.

Vele Indo's kunnen dan tevreden zijn omdat zij hebben aanschouwd ook de in beeld gebrachte minderwaardigheid van kleurlingen tegenover pur-sang blanke Europeanen!

Begrijpt ge waarom ik die open brief aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië afkeur?!

In deze „t-i-j-d-s-o-m-s-t-a-n-d-i-g-h-e-d-e-n, heeft zijne Excellentie wel wat anders te doen dan te denken aan toneelstukjes.

Bovendien wordt het hollandsch deel van het indisch publiek beroofd van een attractie, als Oelek-Oelek zij zin krijgt!

Ik hoop dan ook voor de Totoks en Indo's, dat geen verbod de opvoering door mevrouw van den Steen in het water zal doen vallen en dat vele blanke rijksdaalders de heilzame gevolgen van het stuk zullen zijn.

Amice Tjobek!

Ik zou mijn brief net eindigen, toen mij door mijn vrouw, het volgende uit het *Bat. Nieuwsblad* van 28/9-15 onder de oogen werd gebracht:

Met het instudeeren van „Totok en Indo” gaat ook niet alles naar wensch. Men zegt dat mevrouw Van den Steen anonieme brieven heeft ontvangen met waarschuwingen om het stuk niet op te voeren, en dat ook eenige dagbladartikelen haar zóó zeer hebben geïntimideerd dat zij plan had, het stuk van Fabricius van het répertoire te schrappen. Toch schijnen menschen, die het goed met mevrouw Van den Steen meenen, haar moed gegeven te hebben en is het zoo goed als zeker dat Fabricius' pennevrucht den 13den October a. s. zal worden opgevoerd. Het is algemeen bekend dat „Moeder” Van den Steen juist populair is onder de Indo's, die dus in de eerste plaats moeten begrijpen, dat zij er niet aan denkt, de Indo's te krenken, evenmin als zij door in haar successtuk „De Gouvernante” eene indische dame te parodieeren, de bedoeling ooit heeft gehad „de” indische dame in het algemeen te grieven. Het laat zich dan ook aanzien dat „Totok en Indo” voor mevrouw Van den Steen een „kasstuk” zal zijn, na aftrek van hetgeen zij daarvoor aan den schrijver moet afstaan en van alle andere onkosten.

Zie je wel amice, daar zijn nog andere menschen die het goed meenen met mevrouw Van den Steen. Het is immers maar een „kasstuk” om de kas te spekken!

Henri Borel zegt van het reclamebord verder:

De tendenz in dit furore makende affiche ligt er zóó dik op, er is zulk een onmisduidbare tegenstelling van superieur Europeaan met minderwaardig ge-

kleurd aapmensch in dit reclamebord, dat ik het niet anders dan een slag in 't aangezicht kan noemen van alle Indo's. Daar men dan met dikke letters er bij leest „Totok en Indo”, daar laat het bestaan dier gewilde tegenstelling geen twijfel meer over.

En verder over het stuk zelf: Ik vind het jammer, zéér jammer, dat Verkade's toneelgezelschap met de opvoering van „Totok en Indo”, zij het dan ook misschien zonder bepaald die bedoeling, de kloof weer wat verwijd heeft, die wij juist zoo wijs waren zooveel mogelijk te dempen in Indië, de kloof namelijk tusschen menschen van verschillende huidskleur.

De wel-met-mevrouw van den Steen, meenende heeren te Soerabaia, denken er niet zoo over als Henri Borel.

Ik zou toch graag willen weten of die heeren Indo's of Totoks zijn.

Het is maar een „kasstuk.” Wel aan, dan niet gedraald! er is een zoet winstje te behalen wat er na komt zal wel komen.

Vind je óók niet Tjip?

Beste groeten
Jours
TJOBOK
alias
INDO.

P. S.
Groeten aan Oelek-Oelek.
Ons kent ons.

Amice Tjobek!
Je zet mij het pistool op de borst! Welnu, ik zal je zeggen, hoe ik er over denk.

Inderdaad vind ik het een tactische fout van kameraad Oelek-Oelek, om zich gekrenkt te toonen door een stukje als dat van Fabricius. Hij-ik bedoel O-O-is immers maar Indiër, en op de dezulken mag men zooveel schelden als men maar wil. Voor dezulken is het een doodzonde, om zich beleedigd te voelen. Zij zijn er immers, om tot mikpunt te dienen van de superieuren van het slag van Fabricius. Dit zul je mij toch wel toegeven, niet waar Tjobek?

Doch nu wat anders. Mij werd door een kameraad mijn advies gevraagd omtrent een te voeren actie tegen mevrouw van den Steen. Ik heb geadviseerd, om maar heelemaal niets te doen, doch een onzer partijgenooten-tooneelschrijvers te verzoeken een operastukje te schrijven of iets van dien aard als held een Totok, die zich bedrikt in een chineesche eetgelegenheden. Je zult zien, dat de heeren van de justitie diligent zullen blijken te zijn, als het tot opvoering daarvan komt door een *stamboel*-troepje. Artt. 63 a. en b. resp. 66 a. en b. zullen dan dienst hebben te doen.

Voor het overige, Tjobek! wees kalm, man! laat Gods water over Gods akker vloeien. Niet zoo opvliegen als Oelek-Oelek, die tot excuus heeft zijn jonge leeftijd. Lij niet!

Met een stevige koelo noewoen je
TJIP.

PERDAGANGAN DAON
TEMBACO.

Maka soedilah kiranja pembajanja pikirken bagaimana nasibnja

si Ketjil (orang tani) disiksa oleh dia poenja barang sendiri ia itoe-lah hal pendjoewalan daon tem-baco pada onderneming-onderneming atawa pada soedagar ketjil-ketjil ibarat bangsa sendiri-maka kedjadian di taoen 1915 ini di negri Banjoewangi adalah moelai boemipoetra ramai menanem tembaco dan djoega jang beli.

Oleh sebab di Djember kebanjaken onderneming besar-besar ialah Toewan Birnie, Koning dan lain-lain maka firma-firma ini ada amat mempoenjai koewasa sekali di bilangan Djember, sampe pemerintah kepaksa toeroet tjampoer djalannja hal dagang krosok.

Dari itoe saja amat heran alijas seriboe hairan oleh kerana pemerintah sampe toeroet tjampoer hal itoe tembaco, maka lantast inget pada saja poenja fikiran tida lain-melainkan dari koewatnija contractnja si toewan wang sampe mengenai pada si

Dari itoe hè semoea wong Djowo moesti inget dan fikir jang tinggi bagaimana djalannja soepaja kita bisa terlepas dari kaodem rakoes itoe. Harep toewan fikir bagaimana soesahnja orang tanem tembaco, maka sasoedahnja lantast disiksa pada jang boekan mistinja. Adapoen djalannja itoe siksa-siksa.

No. 1. Onderneming kasi voorschot pada orang ketjil.

No. 2. Onderneming kasi sewa tanah pada orang ketjil.

No. 3. Onderneming kasi bibit pada orang ketjil.

No. 4. Onderneming kasi atoeran hal tanem pada orang ketjil.

Sebaliknja semoea onkost-onkost jang soedah keloewar boeat si ketjil tadi, siapakah mistinja jang picol troes apa onderneming apakah si ketjil toewan redacteur?

Lagi pada orang ketjil jang tida ambil voorschot atawa bibit atawa lannja begitoe djoega misih terkerna siksaan alijas paksaan sepertinja:

Di district Genteng ada maatschappij jang soedah dapet vergunning alijas soedah di akoe rechtspersoon dan dia soedah membeli daon dan kasi voorschot djoega sewa tanah di district Genteng, maka kedjadian di boelan Juli ada banjak boemipoetra masoeken rekest boeat moehoen idin membeli daon tembaco di afdeeling Banjoewangi. Kamoedian lantast dapat panggilan dari pemerintah jang dia orang bolih beli tembaco tapi tjoema di district Rogodjampi dan Banjoewangi sadja serenta district Genteng tida bolih. Sebab ada itoe onderneming (maatschappij). Katanja banjak orang di district Genteng soedah dapet voorschot dan lain-lain dari itoe maatschappij.

Djadi kalo begitoe pemerintah paksa pada orang ketjil jang vrij (vrije mannen) di district Genteng soeroeh mendjoewal dia poenja daon tembaco pada itoe maatschappij biarpoen dibeli brapa-brapa moesti didjoewal di sitoe dus tida bolih concurrentie sama dia. Sekarang saja tanjak pada diri sendiri, kenapa tida di perentahken boeat kasi present sadja pada itoe Blanda biar lekas djadi millionair dan lekas poelang pelesier di Europadan kita wong Djowo biar dapet sisanja. Tapi dengen kodrat Toehan jang maha adil di Banjoewangi aken di diriken oleh boemipoetra satoe N. V. Handel &

Firma Wolf

TOKO MAS-INTEN SEMARANG

Ada toekang Blanda boewat Gossok dan Gradji Brilliant dan inten.

Gossok Brilliant harga satoe karaat f 7.50.

TOPI MILITAIR

Alias topi Boni terbikin dari bamboe warna bruin (Sawo).

model kasar. f 2,50

model haloes. f 3,50

TOPI PANAMA TOELEN

pake pita modern roepa roepa warna harga f 10.— f 12.50 dan f 17.50

STROBIN boeboek boeat tjoetji topi stroo dan panama djadi baroe lagi, harga 1 pak f 0.15

PIPA BARNSTEEN f 2.25 f 2.50 f 3.50 dan f 5.—

PIPA MEERSCHUIM f 2.50 f 3.— f 3.50 f 5.— f 6.—

PIPA GADING

Tjaling gadjah (ivoor) boeat sigaar pandjangnja dari 5 sampe 10 c/m harga f 1.— sampe f 2.— boeat sigaret pandjangnja dari 6 sampe 11 c. M. harga f 0.60 sampe f 1,25.

PRABOT MUZIEK

Viool dari f 12.50 sampe f 150.—

Mandoline " " 12.50 " " 50.—

Violoncel " " 35.— " " 75.—

Guitaar " " 17.50 " " 80.—

Krontjong " " 2.50 " " 5.—

Merk SHILLCOCK LONDON no. 1 f 3.— no. 2 f 3.75 no. 3 f 4.75 no. 4 f 6.25 dan no. 5 f 7.25.

Matchbal dari f 9.— sampe f 12.50. Pompa deri f 1.50 sampe f 3.50.

TIO TEK HONG, WELTEVREDEN.

Landbouw mij „Blambangan” boeat beli daon tembaco, copra dan padi dengan pake modal f 100.000, maka penoelis dengan mendoa mengadep dengan ati jang hening moeda-moedahan djadilah dan kekal selama-lama, amin amin amin.

WONG TANI.

Banjoewangi den 11 September 1915.

ONTUCHT-EPIDEMIE IN HOLLAND.

In 't verre Westen, in 't land onzer meesters heescht op 't oogenblik eene vreeselijke epidemie: de ontucht. Het is eene ziekte, die telken jare — in den zomer vooral — geregeld terugkomt. Dagelijks kan men in de couranten lezen, welke gevallen van ontucht in den loop van den dag zich hebben voorgedaan.

Laten wij, ter verduidelijking, eenige uitknipsels herdrukken uit „Het Vaderland” van 13—20 Augustus j. l. alzoo gedurende een tijdvak van 7 dagen.

—Sedert eenigen tijd werd het bosch in den omtrek van Velseroord onveilig gemaakt door een persoon, die kinderen meelokte. Het is den rijksveldwachter daar ter plaatse gelukt den man, zekeren J., wonende aldaar en een zeer berucht persoon, pas onlangs uit de gevangenis ontslagen, op heeterdaad te betrappen op het plegen van onzedelijke handelingen.

Onze lezers weten niet, waarom kinderen erbij betrokken zijn. Wij kunnen natuurlijk niet alles publiekelijk vertellen.

Niet alleen de boschjes zijn in Nederland onveilig, ook de duinen en het strand, waar iederen komt.

Gisterenmiddag wandelde een Zwitser, die sedert kort hier ter stede een betrekking bekleedt, langs het strand, van den Wassenaarschen slag naar Scheveningen, een duin, toen hij overhoeds door een grenadier werd aangevallen, die hem ongenadig afranselde en hem o. m. een dusdanigen vuistslag op het oog gaf, dat een groote bloedende scheur in het ooglid sprong. In zijn ontzetting vluchtte de aangevallene, nagezigt door den soldaat, het strand op en riep de bescherming in van een daar met zijn meisje wandelenden soldaat van de jagers, van wien hij tot zijn niet gerige verbazing te hooren kreeg, dat de ander groot gelijk had: die was daar met zijn meisje in de duinen en wenschte niet gestoord te worden; wie zulke lieden stoort, moet er maar voor boeten!

Werkelijk kwam toen ook het meisje van den grenadier uit de duinen te voorschijn en begreep de Zwitser wat er aan de hand was. Gelukkig is het hierbij verder gebleven; de aangevallene kreeg zijn hoed terug en kon met een bebloeden kop zijns weegs gaan om zich in dokters handen te begeben.

Uit een en ander blijkt, hoe veilig onze duinen daar ter plaatse zijn. „Gewone” ontucht dus: overdag, meisjes, openbare plaats!

—Door de politie is aangehouden zekere F. v. d. P. Deze man zat aan het strand te Schevingen in een kuil, te midden van eenige kinderen en pleegde voor de eerbaarheid aanstootelijke handelingen.

Dat is nu een climax: overdag, op 't strand, kinderen! De volgende drie berichtjes vonden wij achter elkaar in hetzelfde nummer van 't haagsche blad, alzoo op een en denzelfden dag.

—Op aanwijzing van een wegwerker der H. J. S. M. is door de politie alhier gearresteerd de 52-jarige P. W. v. S., die met een 19-jarigen jongen meermalen ontucht pleegde.

—Op aanwijzing van verschillende personen is door de

politie alhier aangehouden de 38-jarige F. J., die liggende in het gras langs de sloot naast de groote laan in het Haagsche Bosch, ontuchtige handelingen pleegde met een 13-jarig meisje.

—Door een 18-jarigen jongen is bij de politie gebracht de 47-jarige F. B., die tegenover hem voor de eerbaarheid aanstootelijke handelingen pleegde.

In 't daarop volgende nummer vinden wij het volgende:

—In een der bioscopen alhier is, volgens de *Avp.* door de politie een persoon aangehouden, die met een jong-mensch tijdens de voorstelling onzedelijke handelingen pleegde.

Daarna nog dit:

*Een 15-jarige knaap werd in het Haagsche Bosch gearresteerd, die met een anderen jongen onzedelijke handelingen pleegde, terwijl aan het Scheveningsche strand een dokter in de letteren, werd aangehouden, die dat terrein voor het plegen van onzedelijke handelingen had uitgekozen.

Ja, ja, zoo zijn de halfgoden, de „meesters”, de landgenooten van mijnheer van Haastert.

Laat de zetter en ook de korektor er voor zorgen dat de berichtjes precies zóó in de krant komen. Anders zeggen de goede menschen, dat wij liegen.

En dan, o, ja doe ons een plezier en druk de knipsels af met het kleinste lettertje in de zetkasten Ze staan — h'm — zoo hollandsch en maken zoo'n slecht figuur tusschen de indische tijdingen.

PENTOO & TÊBÊM.

RENTENIER (PENGISAP DARAH).

Kalau saja dengar itoe perka² ta'an di atas, gementarlah saja poenja badan, dingin saja poenja poendak, apa lagi djika memikir kita poenja bangsa jang masih masoek golongan kaeom pengisap, seperti, seringkali saja dengar, begitoeelah jang soedah kedjadian, jang mana saja tida tahan lagi boeat mengoetip itoe adanja.

Salah satoe saorang hadji, jang wadji mengatahoel larangan agama, soedah kasih pindjem sama dia poenja bangsa sendiri, besarnja f 400.- diseboet dan di toelis „Ampat ratoes roepiah perak, dengan 48% . . . jang mana toch diambilnja dengan senang, sama jang pindjam

itoe. Taoe Begimana rasanja si orang itoe, oentoek jang dia dapat pindjam atawa dari keliroenja sadja, soedah tida pikir lagi sama itoe renten jang begitoe berat?

Ah, toch terlaloe! Schandilig, hoor. Tapi kita tanja, kenapa dia kasih renten begitoe berat? Gampang sadja djawabnja, jang itoe perkara boekan di poenja salah, tapi si orang pindjam sebab kalau dia rasa of taoe jang itoe renten terlaloe berat, kenapa dan ditrima?

Oh toean memang boekan toean hartawan poenja salah, tapi dari kabotoehan, perloe pake wang, atawa dari kebodoannja itoe orang sadja, maar . . . sebaliknja toean moesti poenja pikiran sendiri, jang mempoe-njai harta moesti timbang, betoel moesti ada kaeoentoengan, tapi djangan begitoe royal kasih renten sampe berat begitoe, djangan terlaloe ingin, mengisap darah bangsa sendiri.

Djika begitoe, di manakah adanja tjinta bangsa?? Kasianlah si melarat orang dessa itoe! Kalau tida maoe toeloeng sama wang, berilah sendiri nasehat, boeat pindjam ke salah satoe bank, jang rentennja tida begitoe berat.

Ingatlah saudara-saudara, teoretama saudagar rentenier, alias pengisap darah! Ingatlah sama larangan agama, jang sering dibatja! Praktiknja toean moesti djalakan. Ini djaman soedah berobah. Tjintailah bangsamoe!

Sampai di sini doeloe saja toelis, djika perloe, lain kali saja oeraikan, selainnja moehoen diber maaf sama toean-toean pembatja, teoretama ankoel toean redacteur, djika ada kesalahannya.—

BANDOENGSCHER RYKE
GEB.
SOEMEDANGER

MAIN PAT-PAT GOELIPAT-KAH? GOENAWAN, DJAWABLAH!!!

Di *Pamitran* kami membatja karangannya toewan Soekirno, jang meminta katrangan pada amice Goenawan seperti berikoet.

Lantaran *Pantjaran Warta* soedah menjari akal goena memoeter² perselisihan saja dengan P. W. dengan bermakoed soepaja pembatja djadi kesasar dari pokok perselisihan, maka saja akan tinggal tetap berdiri di mana itoe punt jaitoe.

1. toendjoekkanlah keterangan oleh P. W. jang soedah memoedoeh saja „menipoe, kelakoean sawenang-wenang enz. (Zie P. W. tanggal 24 Juli 1915 no 159).

2. Pertanja'an saja jang moesti didjawab oleh P. W. ja'ni:

—Wangnja H. B. S. I. Djawa barat ada di mana? kenpa sampai sekarang tida kasi keleuar rekening en verantwoording dan tida pernah bikin jaarliksche vergadering?

—Doeloe banjak orang ketjil jang sama beli aandeel f1.—hanja sekarang tida ketahoean apa djadinja; siapa soedah tjaplok apa moentah darahnja itoe wangnja Kromo? di mana adanja itoe wang? diboeat apa? Mengapa R. Goenawan tida kasi keterangan?

—Berapa banjak waroeng aandeel di Betawi jang ambles sadja, kenapa R. Goenawan tida taoe of tida maoe tjari taoe, sebab mendjadi Hoofdbestuur dari Centraal S. I.?

—R. Goenawan soedah terima wang dari Sumatra goena kas Centraal S. I. mengapa dalam congres tida dibikin rekening en verantwoording dan serahkan saldonya pada penningmeester? katanja ia hendak serahkan pada T. Tjokroaminoto, itoe toh heran!

—Kenapa tida serahkan pada vergadering?

—R. Goenawan ada djadi directeur dari itoe drukkerij, dengan heran sekali directeur bikin rojal sadja wangnja per-serikatan dengan oepankan ada accountant bikin rekening en verantwoording, apa sih kerdjanja directeur? dan mengapa maatschappij jang misti bajar itoe onkost? sedang Mij tidak oesah keleuar satoe peser boeat itoe jang memangnja itoe ada pekerdjan directeur. Kalau hendak dikasih sama accountant, tentoe R. Goenawan misti bajar itoe onkost dari kantongnja sendiri. Lain pekaru kalau aandeelhouder atas peritoengan jang soedah diboeat oleh accountant.

Djadi kalau dipakai wangnja Mij, apa artinja itoe pembatja? (Zie *Pamitran* no. 105.)

Sabeloemnja hal jang terseboet di atas didjawab oleh P. W. maka toelis ini akan tinggal tetap dalam *Pamitran*.

Hal lain-lain toelisan dalam P. W. dari matjam-matjam nama samaran tida perloe didjawab sebab maksoednja sama sekali tjoea akan menjari akal goena memoeter-moeter ini perkara soepaja pembatja djadi kesasar dan loepa kepada pokok perbantahan.

Sebegini toean Soekirno. Kendatipoen kami boekan lid S. I. kami djoega meminta dengan kras pada R. Goenawan, soepaja memberi rekening dan verantwoording. Kaloe tida, tetap ialah saorang „ksatrya mailing.”

Pada soedara² S. I. W. Java kami memberl nasihat akan kehalak si ksatrya pengoetil. Solo 30—9—15

Tj. Mk.

PEMANDENGAN KEOK.

Di *Kaoem Moeda* toewan Keok tjeritera sebagai berikoet, jang dalem maksoednja.

Di dalam trein saja ketemoe satoe „spion”, asal dari Bodjong. Banjak sekali tjeritanja, tapi sebab saja ngantoeok besar, saja pasrahkan mesin toelis saja, biar ia iseng-iseng main tyt di dalam spoor soepaja tjeritanja bisa persklaar.”

Inilah saja toeroen tjerita itoe, seadanja spion toelis:

Pada malam djoemahat tanggal 23 ka 24/9-915 telah terdjadi soeatoe perkara jang loetjoe, ialah peperangan jang amat hebat di antara laki dan bininja, lantaran si bini ta'maoe kesi pakaijan pada lakinja ketika sang laki maoe ganti pakaijan.

Adapoen doed eknja perkara demikianlah: sang bini telah beberapa malam tidoer di roemah sendirian sadja, sebab lakinja siang malam asik memboeroe babi dan koetjing sadja, alias „Tjeken.”

Pada soeatoe tempo sang laki poelang akan ganti pakaijan, tetapi bininja ta'maoe ladenin, melainkan kasi persen tjabe rawit bin dimaki-maki sadja.

Setelah sang laki soedah habis pengharapan akan diberinja pakaijan, ia balik lagi ketempat perdjoejian, (tampatnja perdjoejian jang paling koeno disampingnja roemah Ass. w. Bodjong).

Kira kira djam 9 pagi malam jang terseboet tadi, roepa-roepanja sang istri soeda tida tahan lagi sabarnja, maka pergilah ia menjoesoel lagi „Tjeken”, dari loear roemah ia berkaok memanggil lakinja dengan perkataan jang berboemboe, sehingga komi ta-berani toeliskan perkataan-perkataan itoe di sini.

Idjadi la-nattoellah masoep di koeping lakinja, teroes diotaknja, teroes di tangan dan Rakinja, maka sang laki keleuarlah dari itoe roemsh djoedi, samperin bininja.

Wahaaa iiii!!! djago sama djago, berani sama berani, di kedoea pihak ta-ada jang maoe kalah, ahirnja tangan sang laki adjar kehal dengan moekanja sang bini, kemoedian sang istri toebroek laki-lakinja. H.m!.... pretis sebagai boeroeng gemak bergoelat.

Doea agent politie datang, bendoro Assisten ta'maoe ketinggalan, ma'loemlah tetangganja, dengan perteloengan politie-politie itoe, peperangan dapat dibikin damai, tetapi biarpoen soedah dapat dipisah peranganja, ma' loemlah moeloet perampoean tambahan poela kepandjangan sjetan, ngomongnja soedah tida dipikr lagi, ketika ditanja oleh Ass. w. apa sebabnja; ia menjaoet demikian:

Hamba tida tjegah pada laki hamba berdjoe, hanjalah djangan „Katjida teuing” hingga soedah beberapa malam ta' poelang.

Soedahlah kata Ass. w. hajo agent ini perampoean bawa biar dipisahkan sama lakinja, sebab membikin kaget politie.

Baharoe sampai di sitoe spion kami (Spion spionnja Keok) bertjeritera, kami soedah tida sabar lagi ingin menanja. Kata kami.

„E! el peramoea itoe kasih taoe pada Ass. w. jang ia poenja laki lagi main kartoe, apakah Ass. w. tida tanja lebih djaoeh hal „tjeken”, atau apakah tempat perdjoejian itoe memangnja mendapat idin???”

Spion: tida! ia (Ass. w.) kelihatannja poera-poera tida mendengar itoe perkataan, boekinja sepatahpoen ia ta' bitjarakan hal itoe, djoega itoe tempat perdjoejian tida dapat idinan.

Km: apakah sebabnja makanja ia ta' maoe ambil perdoeli, toch itoe koeadjkanja politie?

Sp: O! Saja tahoe sendiri di ia poenja roemah memangnja dipakai tempat..... 3x10 = 120 „tjeken” tapi ja, tida selamanja (tempo-tempb)—djadi djika ia bikin pandjang perkara „tjeken” roepa-roepanja takoet kebawabawa (soedah temtoe ketarik).

Km: jah! saja mengarti, boleh djadi kalau begitoe, sebab doeloe saja soedah pernah batja di ini soerat chabar, ialah mengoesih satoe tempat perdjoejian gelap di depan roemahnja R. Partakoesoemah, tetapi hingga kini ta' kadangan apa-apa lagi.

Sp: Hm!!! dahoeloe dioesih hanja satoe tempat? Sajang! ja terlae sajang, kenapa hanja satoe tempat, tjobalah iseng-iseng plesir ka-Bodjong, baik malam maoepoen siang, tanja-tanja atau mengintip sendiri, berpoeloeh-poeloeh roemah jang djadi sarangnja pendjoe, tida salah

JOSODARMO A. G. SALMIN

Toekang kreta asal dari
SEMARANG

DI SETABELAN-SOLO.

Sedia kreta *Baroe* dan *Twee de Hands*. Djoega ada sedia *Bendy* dan *Peelman baroe* dan a ja jang *Tweede Hands*.

Roepanjapon bermatjam matjam, koelat, laik, sedarg pekerdjanja di tanggoeng amat bagoes.

Djoega sanggoep pasang *Tapel koeda*, pemasangnja lekas dan koelat.

Tjobalah toean toean!

JOSO.

IN MEMORIAM.

MEESTER C. Th. van DEVENTER. †

Dengan doeka tjita kami membatja hal wafatnja jang termoeia padoeka Mr. C. Th. van Deventer, mitranja bangsa Hindia semoewanja. Beliau inilah jang bertaoen² mendjadi bapa-baboenja bangsa kita jang menjari djalannja akan menempoeh semoewa kasoekaran merintangi kita poenja perdjalan.

Kami tiada oesah mengingatkan djasanja padoeka jang termoeia. Ia jang mengingatkan bangsa Ollandia pada oetangnja bangsa ini pada bangsa Hindia, di dalam soewatoe karangan termoeiat *de Gids*, jang beralamat ERESCHULD, jaitoe oetangan tida memakei tanda tangan.

Di dalam madjelis Tweede Kamer seringkali beliau memberi ingat jang mengoewasai negri kita pada koewadji-bannja. Terlaloe pandjang sekali djikalau kami oeraikan djasanja semoewanja.

Hanja soewatoe pakerdjaanja van Deventer kami tiada boleh meloepaken. Pembatja tentoe ma'loemkan Kartini-vereeniging, goena memadjoekan anak anak perampoean bangsa kita. Pembatja tentoe djoega taoe bagaimana oleh vereeniging itoe di seleroeh tanah Djawa sekarang gadis-gadis bersekolah.

Djoega soewatoe studiefonds oentoek anak anak Hindia dikapalai oleh mr. van Deventer, studiefonds jang menoeloeng dokter Soewarno, sampei beliau bisa mendjadi arts.

Kami tiada maoe bikin pandjang ini oeraian—kami toetoeplan dengan do'a soepaja bangsa kita bolehlah sampei koewat akan membikin standbeeld boewat Mr. van Deventer.

R. I. P.

TJIPTO MANGOENKOESOEMO.

1 October 1915.

PERPUSTAKAAN NASION.

pribahasa: „goeroe kentjing berdir, moerid kentjing berlari.”

• Sehingga itoe ljerita spion saja Waktoe saja terbangoen di spoor, saja dapat tetangga baroe di moeka bangkoe. Tetangga ini ialah seorang gepensioneerd ambtenaar bangsa Europa.

Air moekanja selesai betoel, roepanja ia dalam senang. Serenta saja boeka mata, lantas ia presenter satoe seroetoe jang enak sekah, sambil bertanya: „Tidoer enak?” „Ja,” djawab saja. „Enak sekali. Tapi lebih enak ini seroetoe, toean.”

O, ini Merk „Elita”, anem sen. Aeh ja! Kalau orang soedah toea, en ia soedah tjape bekerdja, soedah ambil pensioen, en..... soedah „binnen”, tentoe ia maoe tjari kesenangan.

„Binnen” itoe, soenggoehpoen ertinja, „di dalam”, atjap kali dipakai orang toekang oesaha, boeat menjatakan soekatjitanja, kalau oesahanja soedah berhasil baik. Djadi „binnen” dari toean pangsoenan ini ertinja: Soedah kaja di Hindia).

„Hm!” kata saja. Saja filiciteer pada toean, kalau soedah „binnen”. Enne?

„Nou, sebentar lagi saja maoe poelang ke Belanda, ja, satoe” kamar sedang di Den Haag, en saja toenggoe hari mati sadja.”

„Memang, apa jang boeat di pikirkan lagi, pensioen soedah ada, tapi — tapinja toean djangan marah ja? Saja ada voorstel sedikit. Apa tida baik toean bajar belasting poela boeat Hindia?

„Belaaaaaaasting? Belasting apa?”

Demikian tanja toean itoe dengan melotot.

„Belasting pensioen oepamannya. Betoel di mana wet beloem ada, tapi apa Nederland tida patoet tjonto negri-negri lain? Di België kabarnja pangioenan-pangioenan boleh bikin roi-didol dengan oeng pensioennja di negri-negri lain, tapi ia moesti kasi kembali sedikit dari oeng pensioen itoe kekang negri. Enak sekali seperti toean. Dikasi belandja oleh Hindia, en bikin senang-senang di Nederland!”

Sedjoeroes toean itoe memandang pada saja. Air moekanja jang djernih mendjadi keroeh. Maka ia bertanya:

„Apa toean satoe journalist?”

„Inlandsche journalist, toean! Djangan loepa itoe perkataan „Inlandsche”, journalist ontjom

„O, patoet toean bitjara begitoe baroesan.”

„Sebab saja memang journalist ontjom?”

„Tida, tida, pardon! Saja bilang, kalau toean memang journalist, saja tida akan heran, jang toean berkata begitoe Toean-toean journalist itoe, ja — ja roepanja ia orang soeka sekali mengganggoe-ganggoe orang baik-baik. Tjoba toean pikir. Saja datang di Hindia ini oemoer 16 tahoen, djadi soldadoe. Habis saja keloeat dienst sesoedah pangkat adjudant-ouderofficier bij de administratie. Lantas saja djadi burgerlijk schrijver, naik-naik. Djadi Commies, eerste Commies. sekarang soedah beroemoer 60 tahoen, apa dienst 44 tahoen tida patoet dapat gandjaran? Apa pensioen jang kira-kira f 1000.— satoe tahoen itoe anak Hindia tida ridlahan bagi kaké-kaké ini, jang 44 tahoen lamanja berdjasa bagi tanah Hindia, jang ditjintanja?”

Selagi berkata ini, seloeroeh toeboehnja orang toea jang doedoek didepan saja soedah gementaran, air matanja berhamboeran keloeat.

„O, pardon”

Tapi saja tida dibiarkanja beromong teroes.

„Saja tjinta pada tanah Hindia”, demikian katanja lagi dengan boeroe-boeroe. „Saja tjinta pada Hindia dengan anak Hindia. Tjibalah lihat, saja poenja njai saja soedah piara 30 tahoen lebih. Anaknja soedah tiga sama saja. Sebab tadinja koerang oeroes, tiga-tiga mendjadi „krontjongan”. Begimana saja boleh oeroes, kalau anak-anak itoe tadinja besar di tangsi.

En sekarang, iboe sama anak² saja moesti tinggal, sebab saja orang Belanda, di hari toea tanah Belanda itoe tentoe menarik saja kembali, kendatipoen ini negeri soedah saja pandang sebagai tanah air saja jang kedoea”

Sedjoeroes lamanja saja biar kan ini orang toea menghantar nafsoenja. Dadanja jang sesak moesti longgar kombali. Baharoelah saja berkata:

„O, toean! Kalau baroesan saja kesalahan bikin sakit hati toean, itoe saja minta maaf. Tapi saja berkata sebagai anak Hindia, sekali-kali tida bermaksoed djahat.

Boteh djadi toean ada pikiran lain, tapi jang sebagai toean memandang pada Hindia, memang tida banjak. Kebanjakan orang Belanda datang kemari, ialah hendak menjtiri kadarnja. Apabila ia soedah „binnen”, ia lantas berkata „Seluut Hindia!” Satoe ramboet tida ada lagi pertaliannja dengan Hindia ini. Apakah bahajanja, kalau semoea orang Belanda berlakoe demikian? Soedah tentoe, selama ia bekerdja di sini, jang dipikirkannja lebh dahoeleh ialah: Kantongnja! Nasib Hindia mendjadi fasal No. 2. Ia perdoeli apa, roegi atau oentoengnja Hindia? Asal kantongnja oentoeng, oentoeng, itoe lebih doeloe. Djadi ambtenaar sebagai itoe bekerdja di sini boekannja menoeroet djalan *ethische politiek* (politiek pengasoeh), melainkan menoeroet djalan *exploitatie-politiek* (politiek Oost Indische Compagnie). Kalau orang itoe nanti moesti dibelandjai poela oleh Hindia (pensioennja), sedang ia memaki-maki dari djaeh pada Hindia, boekankah koerang baik? Itoelah sebabnja maka ia patoet kena *belasting pensioen*. Kalau tetap tinggal di Hindia, tida oesah bajar. Tapi kalau keloeat, potong pensioen 10%!! Itoe adil. Barangkali ambtenaar-ambtenaar importeer jang bekerdja di sini, bisa lebih banjak jang soenggoeh-soenggoeh menoeroet *ethische politiek*. Baik di lahir, maepoen bathin.

Kalau masih banjak *exploitatie-politiek* atau *kerstening-politiek*, tentoeelah kesetiaan anak Hindia kepada si Tigawarna beloem sampai kepada jang diharap. Toean pertjajalah! Saja tida maoe tjela toean, tapi saja berkata dengan sebenarnja. Kalau Hindia masih mempoenjai ambtenaar² jang diseboetkan „*trekkers*,” (toealang, ngoembara, tjari kadar, of lain²), sedang „*bljvers*” tetap koerang, tentoeelah Nederland tida akan besar mendapat kaentoengan dari Kolonienja.

Boekannja oentoeng dari *barang* (materieel) sadja, melainkan maksoed saja oentoeng dari pada *peri kesopanan* (moreel.)

Dilahirkan

Selasa Kliwon 12 Sjawal, Djemawal 1845, atau 24 Agustus 1915, di 's-Gravenhage:

RADEN ADJENG

SOETARI WANDANSARI

anak SOEWARDI dan TINA SURIJANINGRAT

Familie Pangeran Soerjaningrat. Pakoe Alaman, Jogja 5 Oct. 1915.

„TIDAK ADIL ALASANNJA ORANG DJADI MOERINO.”

Tida tjoeama doea ini ambtenaren itoe sadja (G. B. tanggal 23 Agustus 1915 No. 27) di dalam dienst, teman-temannja jang sama kapinterannja sama peladjarannja misi banjak, tapi selamat tiada disemeer sebab

Soedah tentoe sekalian ini ambtenaren jang sama-sama KAWAK sama soeka ati meleat-kan djabatannja, kalau toea jang diangkat itoe saorang jang terpeladjar bagaimana jang dimaksoedkan oleh Pemarentah-Agoeng soedah tentoe ta'ada orang jang „moerino”

Tapi, kalau jang diangkat itoe *kaem kolot* djoega bagaimana jang berenti; jang terpeladjar disoeroeh toenggoe sampai ja-umil'achir, apa lagi kalau jang diangkat itoe, doeloenja toea dilepas koetika misi mendjabat pangkat cipier di B, sebab toeloeng masoekkan saorang perampoean diboei, sebab saorang pesakitan kangen pada bininja. Begimana toean red?

Sampe di sini doeloe, lain kali kalau soedah sampai kepada timponja, misti kita beber di dalam halaman M. P. ini, soepaja pemarentah-Agoeng ba-

ik di Hindia timoer baik di Nederland dan sekalian orang-orang, sama mendapat taoe hal jang sebenar-benarnja.—

NEGRI DJEMBER DAPET PENERERANGAN JANG BAGOES.

Mas Soemo Widjojo patih di Banjoewangi ada saorang jang tadjem fikir dan tida berfihak pada siapa-siapa mana jang benar itoe dia toeroeti. Maka pada hari Sawalan j. s. l. diadaken di pendoponja mas Soemo Widjojo koempoelan bagai semoea anak moeda-moeda dan semoea prijaji prijaji jang soeka pada itoe koempoelan goena merajaken hari lembaran, sasoeadahnja ada kira 200 orang laki dan perempuan jang datang. Kamoedian koempoelan di boeka oleh mas Soekiran maka kelijatan semoea tamoe sama soeka dan girang melijat kamoerahanja mas Soemo Widjojo patih di Banjoewangi menerangkan jang dia ada soeka sekali bergaolan pada hambanja djoega pada kaem rendah atau kaem particulier tida katinggalan.

Kira 6 hari sasoeadahnja abis koempoelan maka kadengeran soewara merijem dari Batavia, menerangkan jang mas Soemo Widjojo diangkat mendjadi patih afdeeling di kota Djember maka dari itoe kita pendoeoek Banjoewangi sangelah doeka tjita kerana kahilangan satoe moestika maka tida apalah asal boeat kota Banjoewangi sadja tida meloepaken kita kaem Banjoewangi dan moeda-moedahan selama memangkoep pangkat patih afdeeling di Djember dapet berkat selamat pandjang oesia dan accord pada pendoeoeknja. Dari itoe kita brani bilang jang sedikit hari lagi di negri Djember bakal ada brobahan besar bagai hak anak negri dus tida anti pada wong Djowo maar voor. Tapi kita poenja bapak R. di Banjoewangi masih tida soeka menoeroeti pada kemaean zaman apakah sebabnja itoe kita beloem mengatahoet, tapi moeda-moedahan lekas bisa berobah kalo tida lekas brobah saja maoe tahoe manajang memang mana jang kalah apa bapak apakah

Rawé-rawé rantas
Malang-malang poetoeng
Pétrok dados Ratoe.
Djoenggring seloko soedah riboet.
Dari itoe hé wong.... moesti ilingngo.

DANJANG.

LACHJES EN TRAANTJES.

Het Indische Gekkenhuis.

Het N. v. D. v. N. I. maakte een opmerking over de redactiewisseling en de herdooping van ons blad. Natuurlijk enkele hatelijkheden aan ons adres. Men zou zich moeten verwonderen, als het ze niet lanceerde. Wij zullen er niet op ingaan, ons bepalende tot een enkel wederwoord. Het zegt, in navolging van het *Soerabajaasch Handelsblad*:

Tjipto zal het blaadje herdoopen en het voortaan op eigen gelegenheid exploiteeren, redigeeren en administreeren. Dit pleit voor zijn ontembare werkkraft en voor de bekrompen proporties van zijn geneeskundige practijk.

Het is waar, dat onze geneeskundige praktijk momenteel bescheiden proporties heeft. Het is waar, dat financieele overwegingen ons hebben genoopt, onze diensten der regeering aan te bieden bij de pestbestrijding. Het is onomstootelijk waar, dat zij bij dien dienst alleen en uitsluitend *knappe medici* kunnen gebruiken, waartoe ik niet behoor.

Stommelingen onder de inlandsche artsen schijnen alleen bruikbaar te zijn voor „*ridders in de orde van Oranje-Nassau*”.

En nu mr. van Haastert??!!

Stiefkind van de Regeering.
Wie wij op het oog hebben? Men leze het ondervolgende, geknipt uit de *Nwe. Midden-Java*. Het blad had het over vijf leerlingen van den post-en telegraafdienst te Weltevreden, die

verwijderd zijn, omdat zij niet langer meekonden. Het knoopt daaraan de volgende beschouwingen vast.

Natuurlijk vinden de getroffen het vonnis te hard. Doch hooger beroep is er niet, en dat is jammer, want naar hetgeen wij zoo van ter zijde hoorden, missen twee van de vijf verwijderden niet zoozeer aanleg als wel leiding.

Die leiding acht het oorbaar, — en hier is wellicht causaal verband met de „*mis-lukking*” van het vijftal — om de jongelui, menschen van twintig jaar of daaromtrent, te behandelen als kinderen van een bewaarschool, door middel van straffen als: „in den hoek staan” of: „alleen op een bank zitten!”

Welke straffen dan nog oplegd worden door jonge menschen van wie dergelijk „*masziegel*” dubbel hatelijk is.

Willen wij eens ronduit wat zeggen, een voorspelling wagen?

De Postcursus te Weltevreden heeft zijn langsten tijd gehad. De opleiding wordt verplaatst naar Nederland, met —wegens de hooge kosten, ziet U? — eene minimale kans voor Indische jongelui. Precies als met de Militaire School, en de afdeeling B. van het (voormalige) gymnasium Willem III.

Dat is de algemeene tendenz, die nu, na de oprichting van den Indischen Postcursus te Leiden, tot uiting begint te komen.

Ook bij de post r u i m e b l i k k e r s, niet waar? Wie weet of er geen „oom” zal groeien uit „tante”

Het woord „Madjapait”.

De herdooping van *Goentoe Bergerak* in *Madjapait* heeft mij verbaasd, omdat ik daarop niet verdacht was. De redactiewisseling zal, hoop ik, geen schade doen aan den inhoud van het blad. Echter wil ik den afredenden redacteur, kameraad Dar-

nakoesoema een woord van hulde niet onthouden (waarbij wij ons aansluiten Tj. Mk.) voor de manier, waarop hij maanden lang het blad heeft geleid.

De naam *Madjapait* is goed gekozen, omdat deze bij ons herinneringen wakker roept van een tijdperk van bloei van ons, Javanen, toen wij in staat waren eigen lot te bestemmen. *Madja* is een soort vrucht en *pait* be-teekent bitter, zoodat wij dezen naam aldus kunnen opvatten, dat wij nu een bittere periode van ons bestaan moeten doormaken. Slavernij toch is bitter, zeker door niemand gewenscht. De javaansche woorden daarvoor zijn *ngabdi*, *ngawoelo* of *ngèngèr*. Enfin, wij moeten onze ziel in lijdzaamheid — al zij het een bittere lijdzaamheid — bezitten.

Een Lezer.

Pertanjaan.

Mohon dengan hormat soepaja hamba poenja pertanjaan di bawah ini, toean-toean soeka mendjawab:

1e djika seorang inlander van de laagste trap, soeka bitjara kotor, memaki temannja dengan perkataan: „binatang, kerbau dan lain-lainnja,” bagaimanakah diseboet orang inlander ini?

2e djika seorang inlander jang berpangkat begitoe djoega, bagaimanakah pendapat toean?

3e djika seorang toean Belanda particulier atau jang tidak tjokeop peladjarannja, soeka maki-maki begitoe, seboetan apakah jang pantas boeat toean Belanda ini?

4e djika seorang toean Belanda jang berpangkat Controleur, soeka marah kepada personeelnja, misalnja djoeroetoelis, manteri politie, atau lainnja, dengan perkataan: „binatang! kau tidak poenja otak! bodoh! kerbau!” bagaimanakah pendapat toean tentang toean Belanda ini?

Tolong toean boeat verhoudingnja djoega, karena hamba ini orang bodoh tidak dapat

DJOEWAL DJAMOE DJAWA!

Selama ada trima pesenan dan sedia roepa roepa djamoer Jawa jang tinggal makan sadja, dan semoewanja soeda di isi di dalam kaleng (Blek) di tangoeng bisa di simpen sampe lama tida bisa roesak.

Djamoe	Galian	f 0.90.	Boemboc Serbat	f 0.50.
„	Parem	„ 0.60.	„ Karee Samarang	„ 0.50.
„	Semelak	„ 0.60.	„ Goelee	„ 0.50.
„	Tjatjing	„ 0.50.	Ini semoewa barang barang di tangoeng baeknja en di kasi mengerti paedahnja segala pesenan boeat Rembours paling sedikit f 2.50 baroe dikirim.	
„	Sambetan	„ 0.60.	Boleh dapet beli pada	
„	Semiedjong	„ 0.50.	LIEM HIANG ING	
Parem Samarang 100	„ 0.50.	Doepa	„ 100 „ 0.50.	
Doepa	„ 0.90.	Bedak	„ 100 „ 0.50.	
Aer mawar	„ 1 botol „ 0.50.	Tjatjap Ramboet 1	„ „ 0.90.	

BAROE TRIMA.

Seroepa obat jang soedah tampak bisa baik: „DON ALANO” obat kentjing manis, kendati orang jang sakit soedah bertaoen taoe, angsal minoem obat teroes ditangoeng bisa baik.

Harga 1 botol besar f 5.—

„MACARUS POWDER” obat sakit kentjing nanah, darah, pasir, boetek enz., teroetama orang sakit perempoewan twitjing, kapan kentjing rasanja sakit en panas.

Harga 1 blik f 3.50.

„M.A.C.U.S.” obat loeka loeka di badan atau loeka di kema-loewan (Kam Djen) kendati loeka sebagaimana besar angsal soeka pakai teroes ditangoeng baik.

Harga 1 botol f 1.50.

„ODOLA WATER” obat bikin bresih gigi, soepaja djangan sampai terkena sakit gigi, kendati gigi item atau koening angsal terkena ini obat ditangoeng djadi bresih en pakainja gampang sekali.

Harga 1 botol f 0.50.

Segala pesenan akan dikirim dengan rembour dan ditambah ongkosnja kirim.

Firma ING HOK HIN Co. SEMARANG.

Pesenlah boekoe „PERANG EUROPA” dalam bahasa djawa pakai tembang, baroe djadi 1 djilid harga f 075.

Adm. TAMAN - PEWARTA.

mendjawab perkataan hamba sendiri. Dan djoega orang jang manakah jang boleh maki-maki begitoe dan manakah jang tidak.

Sabelonnja hamba bilang beriboe-riboe terima kasih.

KERBAU.

**

Hollander! ken uw taal!

Dat een Indo tot mikpunt dient voor de heeren taalgeleerden om zijn krom spreken en schrijven — van de voor hem vreemde hollandsche taal altijd, is een waarheid, niet meer voor discussie vatbaar is.

Toevalligerwijze ben ik in het bezit gekomen van een briefje, geschreven door een *betoel-betoel Blanda*, een Nederlander 24 karaats.

Ik laat het briefje hier woordelijk volgen:

„Mijnheer daar ik in trein..... één patjol en één wandelstok heb achtergelaten zoo vraag ik U beleeft of U mij terug zou kunnen zenden bij voorbaat mijn dank.”

..... (handteekening)

Ziedaar een prachtig staaltje van een VOLBLOED HOLLANDSCH briefje. Leestekens komen er niet in voor, misschien ten gevolge van de taalvereenvoudiging door den schrijver niet noodig geacht. Overbodige weelde.....

Voorzeker bevat het briefje hollandsche woorden, maar is het wel Hollandsch, wat bedoelde mijnheer heeft geschreven? Hollandsch en Hollandsch schijnen „twee” te wezen.

Vrage: als die Hollander zich eens onderwierp aan het zoogenaamde klein-ambtenaars-examen, welke zullen de overwegingen zijn, om hem te doen slagen? Want dat die bakt, lijkt mij onwaarschijnlijk.

OOSTER-INDIAAN.

**

O, originaliteit!

De heer Later van de *Locomotief* laborert aan zeker gebrek aan originaliteit: hij zou wel een koninkrijk mogen geven voor dat nuttige goedeje!...

In dit blad is wel eens gewezen op de meer dan erbarmelijke manier, waarop hij zijn meester Stokvis heeft willen imiteeren. Nu kortelings heeft hij de strijdwijze van dien veel-geroemden meester in de journalistiek willen volgen, maar hij deed het zoo onhandig, dat stokvis wel zeggen mag: Heere! Heere! bewaar mij voor mijn vrienden, in casu voor Later.

Over ons blad schrijvende, zei Later:

„Volgens de *Taman Pewarta* is de *Goentoe Bergerak* herdoopt in *Modjopait* en heeft de redacteur Darna Koesoema zijn betrekking neergelegd.

Als redacteur en administrateur zal optreden dokter Tjipto Mangoenkoesoemo. Naar wij vernemen wordt het blad bij de firma Sie Dhian Ho gedrukt.”

Tot zoover het bericht in de *N. Vorst*. De heer Darna kan het natuurlijk niet langer volhouden onder den druk van den heer Tjipto, die in zijn blad de oude propaganda voortzette. Mas Darna werd den verkeerden weg opgestuwd, wat heel jammer was van dezen veelbelovenden inlandschen journalist, die onder goede leiding zijn volk nog tot veel nut kon wezen.

Niet waar? dat is het recept door den heer Stokvis voorgeschreven, toen hij nog meende, Tjip te kunnen vervreemden van dr. Douwes Dekker. Het is destijds den heer Stokvis niet gelukt, tot heden is Tjip de trouwe aanhanger van D. D.

Op hoop van zegen past de heer Later hetzelfde middel toe. Zal hij zijn doel kunnen bereiken en den heer Darna van Tjip kunnen afhouden???

Maar overigens: de heer Later is niet erg consequent. Darna is een „veelbelovende inlandsche journalist”. Dat is een pluimpje voor Darna. Maar is het tevens geen compliment voor Tjip, dat

het hem gelukt is hem tot slachtoffer te maken? Het ziet er treurig uit met de toekomst van onze tegenpartij, dat de revolutionaire geest van D. D. juist zijn slachtoffers heeft gezocht en gevonden onder de „veelbelovende inlandsche journalisten”. Voor de partij, waarvan de heer Later zich tot woordvoerder heeft opgeworpen de „minder” belovende inlandsche journalisten.

Waar ligt dat nou aan?? Is zulks het gevolg aan gebrek aan diplomatie en kracht om te overtuigen van den propagandist Later of hebben wij het toe te schrijven aan de onhoudbaarheid van het beginsel door de *Locomotief* verdedigd, het beginsel n. l., dat Indië er is voor Nederland?

DJOMBLO.

Pelombaän karangan tentang kesalahan mengisap madat.

A. Pendahoeloean

Sjahan maka tentang kesalahan mengisap madat dan sebab mempergoenakannya itoe telah membangoenkan fikiran orang banyak, menjebakkan timboelnja banjak toelisan dan kitab batja-batjaän tentang hal itoe, jang makin lama makin bertambah djoega banjaknja.

Adapoen fikiran orang tentang makainja madat itoe (gebruik) ada matjam-matjam; ada jang mengatakan bahwa mepergoenakan madat itoe tiada berbahaya, ada djoega jang mengatakan dja-hat sebagai ratjoen. Tentang kesalahan mengisap madat jang didjadikan kabiasa'an (misbruik) itoelah fikiran masing-masing orang hampir semoeanja bersepadan satoe sama lain. Ada djoega di antaranja jang tiada sama fikirannja, akan tetapi ini perse-lisihan fikiran hanja mengenai fahat sebagai ratjoen. Tentang kesalahan mengisap madat jang didjadikan kabiasa'an (misbruik) itoelah fikiran masing-masing orang hampir semoeanja bersepadan satoe sama lain. Ada djoega di antaranja jang tiada sama fikirannja, akan tetapi ini perse-lisihan fikiran hanja mengenai fahat sebagai ratjoen.

Dari sebab itoe maka timboel-lah fikiran, bahwa perloelah diberitahoekan kepada sekalian orang, djoega kepada boemi poetra, tentang bahaya-bahaya jang akan didapnja dari pada madat itoe, tia'a dengan membintjanken tentang baiknja madat jang sering dipergoenakan orang djoega. Oleh karena telah kenjataan bahwa sebahagian besar dari pendoeoek negeri gemar dan soeka membatja kitab batja'an akan penambah pengatahoean, maka baiklah pemberi tahoean itoe dilakoeken dengan djalan mengadakan boe-koe-boekoe batja'an tentang kedjahatan madat.

Akan bisa mendapatkan mak-soed itoe. maka perloelah diadkan perlombaan karangan tentang kesalahan mengisap madat, soepaja menarik fikiran orang tentang hal itoe, agar soepaja banjak orang jang soeka beroesaha boeat mengembangkan fikirannja.

Karang karangan jang akan dipertandingkan dalam perlombaan itoe boleh dilakoeken atas doea djalan, jaitoe karangan itoe haroes mengandoeng dan beralesan jang bertali dengan ilmoe obat-obatan (medisch) atau poen jang berhoeboeng dengan kesedjahteraan rajat dan negri (economisch); doea djalan itoe mana jang akan dipilih tersilah kepada jang hendak mengarang. Begitoe djoega karangan itoe boleh mengandoeng perihal jang

akan djadi oleh pengharoenja madat itoe, baik hal-hal jang berhoeboeng dengan peri kesehatan badan (physisch) baik jang berhoeboeng dengan perobahan fikiran, adat lembaga dan peranganj menoesia (moreel), ataupun hal-hal jang bertali dengan peri kesedjahteraan dan kesentosa'an, baik oentoeok si pengisep madat sendiri (privaat-economisch) baik oentoeok rajat dan negeri (social-economisch).

Sekali-kali orang djangan mengira, bahwa timboelnja perlombaan karangan goena menjegah pengisapan madat ini seolah-olah soeatoe tanda bahwa bahaja minoeman keras jang makin lama makin loeas menjalaranja dalam lingkoengan, pendoeoek boemi poetra itoe koerang diperhatikan.

Adapoen memperboeat boekoe batja'an tentang tjegahan minoeman itoe, sebagai toean Dr. Bervoets telah berkata memang lebih soesah, karena minoeman keras itoe boeat boemi poetra beloem boleh dikataken berbahaya, melainkan sekedar baharoe menakoetkan saolah-olah antjamaan sadja, sedang itoe bahaja hanja bisa diterangkan kepada boemi poetra sebagai jang telah kedjadian dalam lingkoengan bangsa Europa sadja.

Oleh toean-toean dokter telah djatakan bahwa madat itoe lebih soesah ditjegah dari pada minoeman keras. Barang siapa telah moelai mengisap madat, maka tiada metainkan soesah akan memberhentikannja (meninggalkannja) akan tetapi soesah djoega boeat tinggal tetap pada oekoeran memakeinja sebagai jang pertama kali, biasanja makin lama makin tambah banjak madat jang dihisapnja itoe.

Itoelah jang boleh diseboet bahaja jang sebenar-bearnja, karena mempergoenakan madat itoe boleh dipasliken lambat-laoen tentoe djadi kabiasa'an jang soesah sekali ditinggalkan.

Oleh karena karang-karangan jang akan diperlombakan itoe diperoentoeakkan goena boemi poetra, maka haroeslah diperboeat dengan mengingat futsal-fatsal jang bersangoetan dengan boemi poetra djoega.

Lagi hendaklah diketahoei, bahwa hanja sebahagian dari pada rajat sahadjja jang bisa menerima nasehat dengan djalan batja membatja itoe. Dari sebab itoe, maka haroeslah batja'an itoe diperboeat dengan mengingat pada peranganj marika itoe, dan hal ichwal jang akan dibin-

tjangan dalam karangan itoe, djanganlah terialoe djoech dari pemandangan dan pengatahoean marika itoe, soepaja bisa masoek benar-benar dalam sanoebarinja. Dengan karangan jang begitoe maka orang bisa mengharap akan hasilnja.

Begitoe djoega hendaklah diketahoei, bahwa marika itoe terbahagi atas roepa roepa golongan menoeroet bangsa dan pekerdja'annja (Melajoe, Djawa, Tjina, peladang, soedagar, pegawai negeri dan lain-lainnja), sedang pengatahoean dan kepandaianja poen berlainan djoega. Dari sebab itoe, maka bolehlah karangan itoe hanja diperoentoeakkan boeat satoe golongan sahadjja.

Apa jang terseboet di atas itoe semoea banjaklah futsal-fatsal jang perloe sahadjja, soepaja orang tahoe bagaimana karangan itoe haroes diperboeat. Sebab maksoed karangan itoe akan menjegah mengisap madat, maka sepatoeitjalah bahwa karangan itoe mengandoeng banjak nasehat dan tjeritera perempo-maan jang menjedihkan dan mengerikan hati. Tjeritera itoe haroeslah diambil dari keadaän hidoepnja boemi poetra seharian dan djangan sekali-kali mengoetip atau menjalin tjeritera-tjeritera oentoeok bangsa Europa, jang tiada tjotjok dengan keadaän dan perasa'an hati boemi poetra.

B. Atoeran dan djandji-djandji tentang perlombaän karangan goena menjegah mengisap madat.

Sekalian orang dari bangsa apa djoega, boleh toeroet berlomba.

Karangan itoe haroes diperboeat memakai bahasa Djawa Melajoe atau Belanda, dan ditoe-lis dengan hoeroef Latin.

Karangan itoe haroeslah diterimakan kepada H. A. de Santy p/a. Commissie voor de Volkslectuur, Weltevreden, lid (sekoe-toe) dari pada jury (sidang jang akan memoetoes), jaitoe sabeloemnja tanggal 1 Juli 1916, dan djangan diterangkan nama pengarangnja atau si pengirim baik dalam karangan maeepoen pada envelope, melainkan ditan-dai sadja dengan nama boeatan atau lain-lain tanda. Soepaja kamoedian hari bisa diketahoei nama pengarangnja jang sedjati, maka hendaklah dikirimkan djoega soerat jang tertoeoep dengan lak kepada Commissie voor de volkslectuur Kramat no. 41 Weltevreden, dalam soerat mana haroes diterangkan bahwa karangan jang memakai nama boeatan ini atau bertanda itoe, dia poenja karangan.

Soerat-soerat katrangan jang tertoeoep itoe, tiada akan diboe-ka, sabeloemnja sidang jang memeriksa segala karangan jang diterimanja dan sabeloem dipoe-toeskan karangan mana jang patoet mendapat hadiah Dengan djalan demikian, maka sidang jury akan terbebas dari pada sangka'an dan toedoehan bahwa poetoessannja itoe koerang adil atau berat sebelah, karena soe-dah kenal atau bersahabatan

dengan pengarangnja. Adapoen poetoessan itoe akan dibitjarakan dalam rapat oleh sidang jury dengan sekalian lid-lid Commissie voor de Volkslectuur.

Oentoeok karangan jang bagoes akan disediakan hadiah seperti di bawah ini:

- satoe medali emas (pakai toelisan jang teroeikir) dan oeang f 250.
- satoe medali perak disepoeh emas (teroeikir sebagai di atas) dan oeang f 100.
- satoe medali perak (teroeikir sebagai di atas) dan oeang f 50.
- dan djika misih ada lagi karangan jang ditimbang bagoes, akan diberikan djoega hadiah oeang barang sedikit.

Djika karang-karangan jang diperlombakan itoe hanja sedikit atau tiada seberapa banjak jang ditimbang bagoes, hingga hadiah-hadiah itoe tiada semoeanja bisa diterimakan, maka sidang JURY ada hak boeat menarik kembali, satoe doea dari pada hadiah-hadiah jang telah didjandjikan itoe.

Begitoe djoega sidang JURY ada nak atas segala karangan jang diterimanja, djoega atas karangan jang tiada mendapat hadiah, boeat diserahkan kepada pemerintah Agoeng goena disiar-kan (semoea atau sebahagian) soepaja diketahoei oleh orang banjak, dengan gandjaran soeatoe apapoen jang akan ditoe-kan diblakang hari. Masing-masing orang jang mengirimkan karangannja boeat toeroet berlomba, dipandang telah mengatahoei dan setoedjoe dengan sekalian djandji-djandji terseboet di atas itoe.

Oleh Opiumregiedienst telah diperboeat sapoetjoeok soerat Nota tentang madat.

Barang siapa ingin mengetahoei isinja itoe Nota, boleh minta toeroenja kepada Commissie voor de Volkslectuur, Kramat No. 41, Weltevreden.

WELTEVREDEN, September 1915.

Jury:

D. K. ARDIWINATA, Hoofdredacteur bij de Commissie voor de Volkslectuur, te Weltevreden.

F. HELLWIG, Ambtenaar t/b. van den Directeur van O. en E., te Weltevreden.

RADJIMAN (R. NG. WEDIA DI POERA), Hofarts, te Soerakarta.

Dr. A. J. SALM, Dirigeerend-Officier van Gezondheid, te Weltevreden.

H. A. de SANTY, oud-Assistent-Resident te Weltevreden.

R. M. ARIO TJOKRO ADI KOESOEMO, Regent van Temanggoeng.

H. A. VOET, Assistent-Resident, à la suite, te Weltevreden.

Mr. W. F. M. G. VAN WALSEM, Hoofdambtenaar t/b. van den Directeur van Justitie, te Weltevreden.

W. G. VAN WETTUM, Hoofd-inspecteur, Chef van den dienst der Opiumregie, te Weltevreden.

JOZEF MULLER & Co.

Pasar besar Q 31 Telefoon No. 1031 Sp Soerabaia.

Agenten v/d EGRY Contrôle & Kascontrôle Machines.

Hebben Pas Ontvangen:

Wikkelslobkousen m/ Voet & Souspieds	f 5.—
Idem zonder id.	„ 4.—
RADIUM vizieren & korrels— per garo.	„ 8.—
Vizieren of korrels separate— p. s.	„ 4.—
Led. Foudralen v/ Parabellum Pist. m/ R.	„ 6.50
GEWEERRIEMEN van leer of groene band in prijzen van f 1.50 t/m	„ 2.50
Ht. Poetsstokken— 3deelig m/ toebehooren	„ 2.—
Ht. Idem — 4deelig— m/ toebehooren voor geweren met loopen van 90/100 cM.	„ 2.50
Sand erg's Poetsstokken — eendeelig — stalen m/ Ht. omkleed voor cal. 12/14 zonder toebehooren	„ 2.50
BOKSBEUGELS zonder punten p. s.	„ 0.50
Idem met „ p. s.	„ 0.60

Verlengbare Jachtmessen — 30 cM. lang— m/ Led. scheede	f 7.50
Verlengbare Jachtmessen — 39 cM. lang— m/ Led. scheede	„ 10.—
Jachtmessen— lang 21 cM. m/ Led. scheede	„ 3.50
Demo Veldflesschen, inhoud 1 L. m/ draagriem	„ 8.—
Demo Picnics, inhoud 1½ L. m/ draagriem	„ 14.—
Demo „ „ 2 L. idem	„ 16.—
Demo „ „ 2½ L. idem	„ 18.—
Demo Kanren, „ 1½ L.	„ 27.50
idem Kruiken 1½ L.	„ 27.50
Demo Boterdoezen	„ 8.50
Metalen datumstempels, zelfkend	„ 17.50
Automatische Nummerateurs	„ 50.—

Beleefd aanbevolen

Reparatie-Atelier & Stempelfabriek.

Tertjatak oleh Stoomdrukkerij N. V. Sie Dhian Ho, Solo.